

חוזר מס': 1969	תאריך: ג' אב תשע"ה
	19 ביולי 2015 עדכון 1: 23.5.16
	24.11.20 עדכון 2:
נושא: ילד נכה	
תת נושא: שני ילדים נכים במשפחה	
שם החוזר: התאמת המערכת הממוחשבת לתשלום מוגדל אוטומטי במקרה של משפחה בה יש יותר מילד נכה אחד	
מטרת החוזר: ליידע את פקיד התביעות: א. על פיתוח שנעשה במערכת הממוחשבת המתריע על זיהוי משפחות עם יותר מילד נכה אחד. ומאפשר תשלום קצבה מוגדלת. ב. במסגרת הפיתוח תחושב זכאות מוגדלת באופן אוטומטי .	
נספחים וקישורים: פתח דבר הגדרות קריטריונים לזכאות א' זכאות הדגשים מיוחדים הזרמת החלטה טיפול במלאי נספחים 1-3 - דוגמאות מכתבים מידע לנציגי שירות	
רשימת תפוצה: מנהלי סניפים מנהלי סניפי משנה	

תודה רבה לאילת כהן קלזנר, מנהלת תחום נכויות מיוחדות. לשולמית כהן מתחום נכויות מיוחדות ולשושנה מורד ואריאלה בחנה מתממ, ולעינת נועם. על העבודה המאמצת להתאמת המערכת תוך התמקדות במיצוי הזכויות ופישוט העבודה לפקיד התביעות.
תודה רבה למחלקות נכות בסניפים נתניה ורמלה שסייעו בבחינת מודל הבדיקה.

בברכה,

לימור לוריא
מנהל אגף א' גמלאות נכות

פתח דבר

אנחנו שמחים לבשר, כי לאחר עבודה מאומצת, מערכת נכות הותאמה לבדיקה אוטומטית של קיום אח המזכה בקצבה מוגדלת. כידוע, לפי [סעיף 222ב לחוק](#), במשפחה בה יש יותר מילד נכה אחד, תשולם עבור כל ילד, קצבה המוגדלת ב- 50%.

עד כה, לא היו קיימות בדיקות לוגיות במערכת, והזנת הגדלת הזכאות והפסקתה, נעשו על ידי פקיד התביעות, בהתאם לנתונים בטופס התביעה ונתוני האינטגרציה. הדבר דרש מעבר בין המערכות השונות, ובין מספרי זהות של שני ההורים הקשה על עבודת פקיד התביעות ובמקרים מסוימים אף הוביל לפגיעה בזכויות.

החל מהיום, המערכת תבדוק, **בכל החלטה**, את נתוני ההורים במבוטח, ותאשר זכאות מוגדלת (או תפסיק אותה) לכל אחד מהאחים.

חשוב להדגיש כי הגמלה המוגדלת משולמת גם כאשר האח הנכה הפסיק לקבל קצבת ילד נכה בגין היותו מאושפז במוסד או בגין הגיעו לגיל 18 יום, בתנאים המפורטים בחוזר ואשר עודכנו בעקבות חו"ד משפטית.

טיפול במלאי- הטיפול במלאי בוצע באופן מרוכז על ידי המשרד הראשי- שולמו הפרשים לכ- 2,200 ילדים לתקופה של עד 4 שנים, והופחתה הזכאות ל- 600 ילדים מהשוטף. הודעות למשפחות יישלחו בשבועיים הקרובים.

חשוב מאוד, בתחילת הפעלת השינוי, לפעול בכובד ראש ולבדוק את החלטת המערכת לפני אישורה. במקרים שאינם ברורים יש לפנות לאגף באמצעות מערכת קש"ב לתחום נכויות מיוחדות.

בתוקף: החל ממועד הפעלת השינוי במערכת, בכל שינוי בזכאותו של ילד, תופעל בדיקה מחדש של הזכות לקצבה המוגדלת לו ולאחיו, והזכאות תוגדל או תופחת אוטומטית על ידי המערכת לאחר אישור פקיד התביעות.

הגדרות

1. "גמלה מוגדלת" – ע"פ סעיף 222 ב' לחוק יש לשלם גמלת ילד נכה מוגדלת

למשפחות שלהן 2 ילדים נכים או יותר במשפחה. להלן נוסח החוק:

סעיף 222ב לחוק

גמלה מוגדלת למשפחות ילדים נכים

(א) היו למבוטח שני ילדים או יותר שבעדם משתלמת גמלה לפי סימן זה, תשולם הגמלה בעד כל ילד כאמור בשיעור העולה בחמישים אחוזים על השיעור הקבוע לפי סעיף 222.

(ב) היה למבוטח ילד אחד שבעדו משתלמת גמלה לפי סימן זה, תשולם הגמלה בשיעור האמור בסעיף קטן (א) אם התקיים אחד מאלה:

(1) למבוטח ילד נכה נוסף שלא משתלמת בעדו גמלה לפי סימן זה, רק בשל כך שהוא מוחזק בתנאי פנימייה במוסד שבו ניתנים שירותי רפואה, שירותי סיעוד או שירותי שיקום או שהוא מוחזק בידי משפחה אומנת;

(2) למבוטח בן או בת נוספים שמלאו להם 18 שנים ואשר רק בשל גילם לא משתלמת בעדם גמלה לפי סימן זה."

2. "מוסד או משפחה אומנת"

לפי תקנה 4, הורים לילד השוהה בתנאי פנימייה במוסד בו ניתנים שירותי רפואה, או שיקום או סיעוד, או ילד הנמצא במשפחת אומנה אינם זכאים לקצבת ילד נכה (אלא אם הוריו נושאים בכל הוצאות אחזקתו במוסד).

אם האח אינו מקבל קצבת ילד נכה בשל אשפוזו במוסד או באומנה, הוא עדיין מזכה את אחיו בגמלת ילד נכה מוגדלת.

3. תכלית סעיף 222ב, כפי שנוסחה בדברי ההסבר לתיקון וכפי שהובעה במסגרת הדיונים בוועדה לזכויות הילד בשעתו, היא "להקל על משפחות שלהן יותר מילד נכה אחד. כיום, לפי חוק הביטוח הלאומי זכאיות משפחות אלה לגמלה בעבור כל אחד מילדיהן הנכים לפי סעיף 222. בשל העומס הקשה והייחודי המוטל על משפחות אלה מוצע כי תוענק להן גמלה מוגדלת, כך שבעד כל ילד נכה תתקבל גמלה בשיעור של 150% מהסכום המוענק כיום. כמו כן מוצע למנוע מצב שבו תישלל מהמבוטח הגדלת הגמלה, רק משום שאחד הילדים הגיע לגיל בגרות".

לפי דברי ההסבר, המחוקק ראה לנגד עיניו מצב שבו במשפחה יש בו זמנית שני ילדים נכים או יותר ("היו למבוטח שני ילדים או יותר שבעדם משתלמת גמלה") – שזה המצב בו התבקש אותו מענה ייחודי.

קריטריונים
לזכאות

בהתאם לסעיף 222ב לחוק, החל מינואר 2000, כאשר במשפחה יש יותר מילד נכה אחד, מוגדלת הזכאות של כל אחד מהילדים ב- 50% מהזכאות שנקבעה. לדוגמא- אם לאחד האחים נקבעה זכאות בשעור 50% ולאח השני זכאות בשעור 100%, הקצבה שתשולם בפועל תהיה מוגדלת- 75% לאח האחד ו- 150% לאח השני. הגדלה זו, נובעת מההבנה שגידול יותר מילד נכה אחד במשפחה, הוא מעמסה טיפולית ותפקודית קשה ביותר, ובאה להגדיל את ההשתתפות של הביטוח הלאומי במקרים אלו. מתוך הבנה זו, הוגדרו בחוק שתי קבוצות של מי שאינם זכאים עוד לקצבת ילד נכה, ועדיין, יזכו את אחיהם בקצבה מוגדלת. וזאת, מכיוון שעדיין העומס על ההורים נשאר גדול, גם אם האח, שנכותו קשה נמצא במוסד, או הגיע לגיל 18. להלן פירוט ודוגמאות לגבי כל אחת מהקבוצות:

1. קצבת ילד נכה הופסקה בשל שהותו במוסד או במשפחת אומנה.

ילד נכה שאחד מאחיו קיבל קצבת ילד נכה, והקצבה לאח הופסקה בשל הגיעו לגיל 18 או נדחתה על הסף בשל שהותו במוסד או בשל שהותו במשפחת אומנה, ימשיך לקבל קצבה מוגדלת.

2. קצבת ילד נכה הופסקה רק בשל הגיעו לגיל 18+90 יום.

ילד נכה שקצבתו הופסקה רק בשל הגיעו לגיל 18, ממשיך לזכות את אחיו בגמלה מוגדלת. כדי לבחון האם לאחר גיל 18 לא משולמת קצבת ילד נכה רק בשל גיל הילד ולא בשל שינוי במצבו הרפואי, הוחלט להשתמש ככל שניתן בנתוני הגמלאות המשולמות לאחר גיל 18 ובסיבת הזכאות שנקבעה בעבר לקצבת ילד נכה, והסבירות שיחול שינוי במצב הרפואי לאחר גיל 18. ולפעול באופן הבא:

א. האח מקבל קצבת נכות ו/או שירותים מיוחדים ו/או ניידות לאחר גיל 18 ו- 90 יום- קצבת ילד נכה משולמת עד גיל 18 ו- 90 יום. בגיל 18 נבחנת הזכאות של כל ילד לקצבת נכות כללית ושירותים מיוחדים, וזאת, בנוסף לאפשרות לקבל קצבת ניידות.

הוחלט שבכל מקרה בו משולמת קצבת נכות, ו/או שירותים מיוחדים ו/או ניידות- נראה באח כמי שמזכה את אחיו הקטן בקצבה מוגדלת- כלומר, ככזה, שאילולי

הגיע לגיל 18- היה ממשיך לקבל קצבת ילד נכה.

ב. האח אינו מקבל קצבת נכות ו/או שירותים מיוחדים ו/או ניידות לאחר גיל 18 ו- 90 יום וכילד נכה, קיבל קצבה בעילת "ליקוי מיוחד" (מלבד השגחה או נוכחות), או בגין היותו תלוי בעזרת הזולת בביצוע פעולות היום יום-
חלק מעילות הזכאות בילד נכה, הינן עילות שלא צפוי בהן שינוי במצב הרפואי/תפקודי, גם אם לא משולמת קצבת נכות. כך למשל- ילד על הספקטרום האוטיסטי שתביעתו לקצבת נכות נדחתה בשל הכנסות. לאור זאת, הוחלט שמי שקיבל קצבת ילד נכה בעילת "ליקוי מיוחד" כהגדרתו בתוספת השנייה, מלבד השגחה ונוכחות קבועה- נראה בו כמי שמזכה בקצבה מוגדלת, גם לאחר הגיעו לגיל 18 וגם אם אינו מקבל קצבאות נכות.

ילד שעילת הזכאות שלו הייתה בשל תלות בזולת והזכאות פקעה רק בשל הגיעו לגיל 18, המערכת בודקת האם עובר סף רפואי בנכות כללית. אם עובר סף רפואי בנ"כ, המערכת ממשיכה לשלם אוטומטית קצבה מוגדלת לאחיו הנכה. אם לא עובר סף רפואי בנ"כ, המערכת מסמנת "?" ועל הפקיד להחליט האם להמשיך לשלם לאחיו קצבה מוגדלת או לא.

ג. האח אינו מקבל קצבת נכות ו/או שירותים מיוחדים ו/או ניידות לאחר גיל 18 ו- 90 יום וכילד נכה, קיבל קצבה בעילת "טיפול רפואי" או בשל הצורך בהשגחה או נוכחות

חלק מעילות הזכאות בילד נכה, הן תלויות טיפול רפואי שניתן לילד, או תלויות מצב התנהגותי- נפשי.
במקרים אלו, מדובר בדרך כלל בזכאות לתקופה זמנית, היות ועשוי לחול שיפור במצב הרפואי.
לאור זאת הוחלט, כי כאשר לא משולמת קצבת נכות ו/או שירותים מיוחדים ו/או ניידות, לאחר גיל 18. ועילת הזכאות של האח הגדול בילד נכה לא הייתה בשל ליקוי מיוחד והייתה בשיעור 100%, פקיד התביעות יצטרך לבחון האם עדיין מתקיימים לכאורה, תנאי הזכאות שהיו לפני גיל 18.
לדוגמא- לילד נכה אושרה זכאות בגיל 17.5 בשל טיפול ציטוטוקסי במחלה אונקולוגית. הזכאות אושרה עד גיל 18+90 יום.
בגיל 18+90 יום, נקבעה זכאות לקצבת נכות עד גיל 19, במקרה זה, בגיל 19

פקיד התביעות יבדוק הנתונים בתיק, אם אכן, החלים מהמחלה, וגם אילו היה מתחת לגיל 18 לא היה זכאי לקצבת ילד נכה – הוא אינו מזכה עוד את אחיו בקצבה מוגדלת.

פקיד התביעות יצטרך לבחון האם עדיין מתקיימים לכאורה, תנאי הזכאות שהיו לפני גיל 18.

חשוב להדגיש כי אין צורך במקרים אלו בביצוע אבחון רפואי חדש, אלא בבחינת הטיפולים אותם מקבל האח, והאם אכן, אילו לא היה מעל גיל 18 ו-90 יום, היה זכאי לקצבת ילד נכה.

במקרים שהמידע אינו ברור- ניתן להתייעץ עם רופא ילד נכה.

אם יוחלט שעדיין עונה לתנאי הזכאות לילד נכה- הוא ימשיך לזכות את אחיו בקצבה מוגדלת.

ילד שעילת הזכאות שלו הייתה בשל סכרת (קוד 93) והזכאות פקעה רק בשל הגיעו לגיל 18, המערכת תמשיך לשלם אוטומטית קצבה מוגדלת לאחיו הנכה.

אי זכאות

1. במקרה בו הופסקה הזכאות של האח מסיבה שאינה גיל 18 או שהייה במוסד- הוא אינו מזכה עוד את אחיו בקצבה מוגדלת.
למשל, אם שולמה קצבה לילד במצב נפשי קשה, בשל הצורך בהשגחה בתקופה זו, ולימים, השתפר מצבו והקצבה הופסקה, במועד הפסקת הקצבה- יופסק תשלום הקצבה המוגדלת, אם שולמה כזו, לאח. המערכת תבקש אישור על הקטנת שיעור הקצבה אצל האח האחר.
2. במקרים בהם לא מתקיימת תכלית סעיף 222ב, כלומר, אין למבוטח שני ילדים נכים או יותר אשר השתלמה או משתלמת בעדם גמלה בו זמנית, אין לשלם התוספת.
לדוגמא :

☒ כאשר מוגשת תביעה לילד אשר אחיו בגיר בן 23 והזכאות מכוח הבגיר תמה ושנים לאחריה, מוגשת תביעה בעבור ילד נוסף במשפחה, אין כל טעם באותו מענה מיוחד שנים לאחר שהקטין שמכוחו שולמה הגמלה ההיסטורית הפך בגיר, וקשה לומר שהעומס הטיפולי הכרוך בליקוי מוטל על הוריו, או כי

יש על ההורים עומס טיפולי "קשה וייחודי" כפי שציין המחוקק.

☒ כאשר האח הבגיר נישא או מתגורר במקום אחר ואינו מתגורר יחד עם הוריו תחת אותה קורת גג, בדיקה של זכאות היסטורית ותשלום מכוחה לילד הקטין ממילא אינה עונה על תכליתה העקרונית של הגמלה, שהיא מתן מענה לצרכי ההווה, ולא לצרכי העבר.

3. במקרה בו הופסקה הזכאות של האח מסיבה ששווה בחו"ל מעל 3 חודשים, תופיע הערה: "האח ... שווה בחו"ל החל מ - .." על פקיד התביעות לברר את סיבת השהייה של האח בחו"ל ובמידה ונשללת לאח הזכאות לילד נכה, יש להקטין את הגמלה המוגדלת.

הזרמת תביעה לילד נכה

בעת הזנת תביעה לילד נכה במסך 702 במידה ויש באותה משפחה אח נכה נוסף, המערכת מציגה את מס' הילדים הנכים שיש במשפחה, וכמו כן מציגה את תאריך הגדלת שיעור הזכאות של התביעה הנוכחית שאותה אנו מזינים.

התאריך שיוצג יהיה: שנה רטרואקטיבית מהגשת התביעה הנוכחית, או מהתאריך בו יש זכאות לשני האחים יחד, המאוחר מבניהם.

לאחר סיום הזנת כל הפרטים הנדרשים במסך זה, יש ללחוץ על (F8) - יפתח חלון הכולל את:

א. פרטי הילד שאנו מזינים לו תביעה חדשה – הפרטים יופיעו בצבע צהוב עם סימן שאלה ? ותחת הטור "סיבה" תופיע המילה "תביעה", וזאת עד למתן ההחלטה.

ב. פרטי האחים הנכים באותה משפחה, כולל תקופות הזכאות. [חזרה](#)

**הדגשים
מיוחדים:**

1. כאשר מוגשות 2 תביעות חדשות באותה משפחה, והוחלט כי יש לקיים בשתייהן וועדה בנוכחות, המערכת מתריעה על כך, כדי לבדוק את האפשרות לזמן את שני הילדים באותו תאריך לוועדה, ולחסוך להורים את הטרחה הכרוכה בהגעה בשני מועדים שונים.
 2. לא ניתן להזין את החלטת זכאות מוגדלת של שני האחים בתביעות ראשונות באותה מנה. כדי לאפשר לשלם תשלום מוגדל, יש צורך להמתין לקליטת הנתונים של הילד הנכה הראשון.
 3. ילדים ששני ההורים שלהם אינם משותפים, וכן מקבל הגמלה לא זהה לשני האחים, הוחלט שלא נאפשר לשלם גמלה מוגדלת באופן אוטומטי, וזאת, מכיוון שעלול להיווצר מצב שמידע חסוי יתגלה בעקבות המכתב שישלח להורה.
- לדוגמא: אב הנשוי בנישואין שניים, ולו ילד נכה אחד מהאישה הראשונה וילד נכה שני מהאישה השנייה. כל אימא מקבלת הגמלה של הילד שלה. ייתכן והאישה הראשונה לא מודעת לכך, שלאישה השנייה יש ילד נכה, או שהאב נישא שוב, ואין מקום לשלוח מכתב ששיעור הקצבה מוגדל בשל 2 ילדים נכים במשפחה.
- לכן, בשלב זה, עד להתייעצות בנושא וקבלת החלטות על טיפול נכון במקרים אלה, פקיד התביעות יצטרך לבדוק ברגישות את המצב במשפחה, ובהתאם ישלם או לא ישלם קצבה מוגדלת ויודיע למשפחה.

[חזרה](#)